
Z ČINNOSTI PSYCHIATRICKÉ SPOLEČNOSTI ČLS JEP

Z jednání výboru Psychiatrické společnosti 4. května 2005

- Prof. Raboch zrekapituloval pozitivní činnost dosavadního výboru Psychiatrické společnosti. Nepříznivá situace je v realizaci koncepce psychiatrické péče a v činnosti některých sekcí společnosti.

- Kontrola zápisu:

- Prof. Drtílková informovala o sestavení komise Mzd pro dětskou a dorostovou psychiatrii. Zatím zmapovali současný stav lůžkové dětské a dorostové psychiatrie a doporučili rajonizaci akutní pedopsychiatrické péče.

- Dr. Praško podá nový návrh na zařazení fototerapie do placených zdravotních výkonů pro dohodovací řízení.

- Doposud se sešlo 7 přihlášek zájemců o činnost sekce sociální psychiatrie. Dr. Baudiš projedná s dr. Pěčem další postup při náboru nových členů a při organizaci voleb výboru sekce.

- Doc. Pavlovský informoval o průběhu a výsledcích voleb nového výboru, které proběhly 6. dubna 2005. Bylo rozesláno 1054 volebních lístků, odevzdáno bylo 329 hlasů (z toho 291 korespondenčně), z toho bylo 325 platných.

Výsledky hlasování:

Členové - prof. Raboch (216 hlasů), dr. Bašný (210), prof. Höschl (188), dr. Baudiš (160), prof. Česková (159), dr. Praško (155), prof. Libiger (154), prof. Kratochvíl (145), prim. Tůma (134), prim. Popov (125), prim. Rektor (124).

Revizní komise - prof. Bouček (119), prof. Drtílková (108), dr. Hermann (107).

Náhradníci - prim. Seifertová (106), dr. Holanová (98), dr. Vaněk (97), dr. Drlíková (92), doc. Hrdlička (91), dr. Tautermann (89), dr. Doubek (86), dr. Anders (75), dr. Janů (75), dr. Paclt (67), dr. Jarolímek (64), prim. Zrzavecká (62), prim. Petráňová (60), dr. Tomková (40).

Volební komise (doc. Pavlovský, prim. Byss, prim. Sedláček) prohlásila výsledky za platné.

Výbor výsledky voleb schválil a zvolil své funkcionáře: prof. Raboch - předseda, prof. Höschl - 1. místopředseda, prof. Česková - místopředsedkyně, dr. Baudiš - věd. sekretář, prim. Rektor - pokladník.

- MZd. uspořádá 31. května 2005 seminář o psychiatrické péči jako ohlas na lednové zasedání ministrů zdra-

votnictví evropských zemí o rozvoji péče o duševní zdraví.

- WPA nabízí e-mailovou distribuci Bulletinu WPA pro zájemce. Členové budou informováni a požádáni o adresy.

- Doc. Hrdlička podal zprávu o jednání UEMS v Turíně, zvláště o sjednocování postgraduální výuky v EU.

- Dny I. Stresové v Opavě (21. - 22. dubna 2005) proběhly úspěšně a výbor vyjádřil poděkování organizátorovi prim. Tarabovi.

- Vědecká rada MZd projednala návrhy na zařazení vybraných odborných časopisů mezi tiskoviny, které seriózně hodnotí výzkumné práce. V jednom z návrhů je i Česká a slovenská psychiatrie, Psychiatrie, a Homeostasis.

- Mezi kapitoly vznikajících „Guidelines 2006“ byly dodatečně zařazeny „poruchy příjmu potravy“. Budou předmětem jedné z odpoledních schůzí v r. 2006.

- Byla zhodnocena finanční situace časopisu Česká a slovenská psychiatrie. V r. 2004 došlo k poklesu příjmu z reklamy o 500 000.- Kč, režie a tisk jsou značně drahé. Redakční rada doporučuje mj. sponzorování suplement, dodržování rozsahu časopisu, snížit náklady tisku. Výbor doporučuje event. výběrové řízení a změnu nakladatele. Situaci zjistí dr. Bašný.

- Konkurzní komise doporučila za nového ředitele PL Bohnice dr. Davida. Konkurzu na ředitele PL Kroměříž se zúčastní dr. Bašný, event. dr. Baudiš.

- Do soutěže o Kuffnerovu cenu bylo nominováno osm prací. Výběr se uskuteční příště.

- 27. dubna 2005 se uskutečnil v Poslanecké sněmovně parlamentu ČR seminář k návrhu zákona o zdravotní péči. Psychiatrie se týká hlavně přístup pacientů do zdravotnické dokumentace a indikace k přijetí do lůžkového zařízení bez souhlasu.

- V květnu 2006 proběhne v Praze Konference o Alzheimerově nemoci. Organizuje dr. Jiráček.

- Na podzim 2005 oslaví Psychiatrická klinika v Brně 40 let svého působení v nové budově. Dopolední schůze v listopadu bude věnována tomuto výročí (místo PL Opava).

Dodáno redakci: 10. 5. 2005

Zapsal MUDr. Pavel Baudiš, CSc

RECENZE KNIH

Hofmann G. F., Grau A. J. (Ed.): **Stoffwechselerkrankungen in der Neurologie**
Georg Thieme Verlag, 2004, 212 stran, 70 obr., 50 tab.

Světová zdravotnická organizace vybízí k výzkumu a léčení genetických a zvláštních onemocnění (Orphan Diseases). Takových onemocnění je 400–500. Postihují

1 % lidí.

Každá taková skupina onemocnění je definována hlavními příznaky, předestřen diagnostický přístup

a známá terapie podle patofyziologie a genetiky. Užitek z publikace mají neurologie a dětská neurologie, psychiatrie a dětská psychiatrie, pediatrie a vnitřní lékařství.

Ke každé skupině je připojena aktuální literatura.

Celý rozsah je obtížné zvládnout, ale publikace by měla být stále dosažitelná.

Dalších 10 listů nese název „Od symptomu k diagnóze“. Postup se podobá klíčem k určování rostlin. Závažný symptom se konfrontuje se všemi poruchami, při jejichž existenci se může vyskytovat. Toto zpracování bylo jistě velmi obtížné, ale nepochybně to usnadňuje diagnostický postup. Zpracována jsou anamnestická data, klinické a paraklinické nálezy, biochemická data, výrazné neurologické poruchy, demence, expy syndromy, metabolické koma, záchvatové poruchy vědomí, laboratorní nálezy a další nálezy usnadňující diagnostiku, jako jsou oftalmologické nálezy významné nálezy v krevním séru a moku mozkomíšním, zobrazovací metody.

Podstatnou část publikace tvoří podrobné nálezy u významných neurologických poruch, podmíněných poruchami látkové výměny. Jako významné jmenujeme:

1. **Leukodystrofie** (mehromatická leukodystrofie, m. Krabbe, mitochondriální onemocnění, m. Canavan, m. Pelizaeus-Merzbacher, m. Alexander, cystická leukoencefalopatie s megaencefalus, m. myelinopathia centralis diffusa Vanishing White, sy. Aicardi-Goutieres a další leukodystrofie.)

Strauss B. (Hrsg.): **Psychotherapie der Sexualstörungen**

2. Auflage, G. Thieme, Stuttgart, 2004, 222 stran.

Prof. Bernhard Strauss je psycholog a psychoterapeut. Od roku 1996 je ředitelem Ústavu lékařské psychologie na univerzitě v Jeně a řadu let spolupracuje s Ústavem pro sexuální výzkum v Hamburku. Pro nás je blízký mj. tím, že byl frekventantem mezinárodní výcvikové skupiny v psychoterapii vedené v letech 1989–1993 Polákem C. Czabalou a Němkou H. Hessovou, které se zúčastnily i naše dvě moravské psychologičky, a která měla jedno ze svých výcvikových soustředění v hotelu Všemina u Slušovic.

Svazek, který Strauss redigoval a který vydává v roce 2004 ve druhém aktualizovaném vydání, vznikl jako jeden z řady titulů připravovaných P. Buchheimem a M. Cierpkou jako výukový materiál známých každoročních psychotherapeutických výcvikových týdnů v Lindau a určených pro další vzdělávání lékařů a psychologů. Je v něm 16 kapitol, na nichž se podílelo 19 autorů z různých německých institucí, a to šest ze známého Ústavu pro sexuální výzkum v Hamburku. Kromě Strausse pocházejí všichni z bývalého západního Německa a jeden ze Švýcarska. Strauss sám napsal tři kapitoly, a to úvodní kapitolu o doškolení v dané oblasti a další o klinických otázkách funkčních sexuálních poruch a sexuálních deviací a o zásadách psychoterapie sexuálních poruch.

Straussův přístup k psychoterapii *funkčních sexuálních poruch*, jak se ukazuje v jeho kapitolách, je eklektický. Metody orientované dynamicky, behaviorálně, systematicky či jinak doporučuje využívat podle charakteru konfliktů, které měly vliv na vznik poruch. Přitom je třeba nejprve vzít v úvahu možné organické faktory. Psychické faktory autor rozlišuje na individuální a vztahové. Uplatňují se nedostatky v učení i mýty týkající se sexu (např. fixace sexuality na soulož a orgasmus v předpoklad mužské dominance), rušivý vliv sebepozorování a obav a v partnerských vztazích také možnost, že jeden z dvojice může mít ne zcela uvědomovaný zájem

2. **Peroxisomální onemocnění** (vývojové poruchy peroxisomů, izolované poruchy, tj. skupina I a II).

3. **Lysosomální onemocnění**, podmíněná neschopností zpracovávat některé látky (m. Gaucher, m. Fabry, m. Niemann-Pick, typ A a B, gangliosidóza a galaktosialidóza GM₁ a GM₂ oligosacharidózy, mukopolysacharidózy s řadou typů, m. Schindler, m. Kanzaki, m. Wolman, sy Chediak-Higashi).

4. **Neuronální ceroidlipofuscinózy** (m. Santavuori, m. Spiel-Meyer-Vogt, m. Kufs).

5. **Menkesovo onemocnění**.

6. **Defekty neurotransmiterů** (10 stránek).

7. **Vrozené poruchy kreatinové výměny**.

8. **Poruchy látkové výměny aminokyselin**. (Fenylketonurie, celá řada dalších).

9. **Defekty cyklu močoviny**.

10. **Galaktosemie**.

11. **Poruchy látkové výměny purinu a pyrimidinu**.

12. **Cerebrotendinózní xantomatóza**.

13. **Sy Smögren-Larsson**.

14. **Porfyrie**.

Dále poruchy látkové výměny vitaminů, endokrinní poruchy vedoucí k neurologickým poruchám, hepatická a nefrogenní encefalopatie.

Pečlivě zpracovaná, vynikající monografie.

Prof. MUDr. Jan Mečíř, DrSc.

na existenci poruchy u svého partnera či partnerky. Porucha může jednomu nebo druhému přinášet určitý zisk nebo může být součástí jejich konfliktu či ambivalence.

Pokud jde o *deviace*, němečtí autoři, včetně Strausse (na rozdíl od českých autorů uznávajících vrozenou zakotvenost), uznávají jejich psychogenní podmíněnost, ať už z pohledu behaviorálního (naučené formy chování) nebo psychoanalytického („vyhýbání se oidipálním a jiným úzkostem“). Proto zde vidí možnost psychoterapie „v alternativních zvládacích strategiích“, které učiní v příznivém případě symptom zbytečným.

Psycholog **prof. Gunter Schmidt** píše ve své kapitole o *sociálně psychologickém pozadí* terapie v sexuologii v postmoderní společnosti. Podle něj přibývá mezi ženami, ale i muži osob, které na sex nemají chuť. Vidí zde rozpor mezi vnitřní desexualizací a vnější enormní sexualizací ve světě médií (lidé se pohybují v moři sexu bez pocitů, které bývaly dříve označovány jako touha).

Claus Buddenberg uvádí typické *rozdíly mezi pohlavími* v subjektivním pojmání sexuality. Chování a představy mužů jsou orientovány více biologicky a na jednání a výkon, zatímco ženy jsou ve svých představách o sexu zaměřeny více na vztah. Je to ovšem ovlivněno i individuální sexuální socializací a současnými socio-kulturními podmínkami.

Psycholog **G. Zamel** se zamýšlí nad současnou *medikalizací sexuálních poruch*, která je projevem biomechanického přírodovědeckého pojetí. Podává přehled somatické diagnostiky a somatické terapie (od farmak až po implantace protéz), ale pak upozorňuje na možné symbolické významy poruchy. Pouhé dosažení spolehlivé erektce nemusí uspokojivě řešit situaci v partnerském vztahu. Pro mnoho žen může být předehra a dohra důležitější než vlastní soulož. Autor poukazuje na důležitost rozhovoru, v němž mají pacienti možnost vyjádřit své představy, obavy, přání i problémy ve vztahu.

Psychoanalytik **N. Becker** se zabývá *přenosem a protipřenosem*, v nichž je tendence opakovat dřívější objekt-ní vztahy za účelem jejich lepšího řešení. Zaměřuje se na uspokojování a odpor vycházející z oidipálních a pre-oidipálních potřeb a zjišťování „narcistického obsazení“. „Na erotizovaný přenos se nemá pohlížet regresivně nebo jako na odpor, ale má se s ním zacházet progresivně ve smyslu vývoje v rámci analytického procesu a jako se známkou uzdravování.“ Neméně důležitý je ovšem i protipřenos, ve kterém „nevědomí analytika“ reaguje na „nevědomí pacienta“. Analytik, který nemá dostatečně analyzován svůj patologický narcismus, je v nebezpečí, že si pacientem vytvoří erotický vztah. Terapeut si musí takové impulzy zažít a podle „zásady abstinence“ je vydržet, porozumět jim a nepřenést je do jednání.

Margret Hauchová podává výstižnou charakteristiku známého *hamburského modelu sexuální terapie* vycházející z techniky Masterse a Johnsonové. Ukazuje, že v posledních letech došlo v jejich klientele k nárůstu poruch apetence a vaginismu a také se častěji vyskytuje v anamnéze trauma sexuálního násilí. Nezájem o sex (chybění touhy) stoupl v jejich klientele v letech 2002–2002 u žen z dřívějších 8 % na 49 % a u mužů ze 4 % na 20 %, zatímco podíl orgastických poruch u žen významně klesl. Autorka popisuje terapeutický postup u sexuálních dysfunkcí, který má v hamburském modelu tři základní formy: 1. kompaktní terapie, která probíhá po tři týdny při každodenních sezeních se dvěma terapeuty, mužem a ženou, 2. rozdělená forma terapie, při níž se konají sezení 1–2krát týdně a s jedním terapeutem a terapie může trvat 9–15 měsíců se 40–60 sezeními, a 3. skupinová terapie se 3–5 páry, kterou opět řídí tým mužského a ženského terapeuta. Při jednom tříhodinovém sezení týdně se uskutečňuje 20–30 sezení během 3/4 rokem.

Autorka uvádí sled cvičení, který v postatě odpovídá standardnímu postupu sexterapie, na základě současných zkušeností však navrhuje některé posuny těžiště. Ukázalo se, že při provádění úvodního mazlení vystupují u dvojic nežádoucí problémy s blízkostí a *intimitou* ve vztahu k potřebě *autonomie* a hranic u některého partnera, čemuž je třeba v zájmu dalšího pokračování nácviku věnovat pozornost (vyžadovaná intimita při cvičení

může u někoho vyvolávat strach a stažení se). Také je třeba dnes věnovat pozornost – vedle jednoduchého mechanického nacvičování správného sexuálního reagování – tomu, co pro partnery, zejména ženu, sex znamená v kontextu konkrétního partnerského vztahu.

S. Fliegel podává systematický přehled behaviorálních postupů u všech druhů dysfunkcí s důkladnou kazuistikou pacienta s hypersexualitou, **U. Brandenburgová** uvádí systemicko-behaviorální postup u vaginismu, ve kterém využívá mj. cirkulární dotazování, genogram, rekonstrukci rodinného prostředí s nastavováním do soch a teprve pak přistupuje k nácviku uvolňování poševního vchodu Hegarovými dilatátory v individuálních i párových cvičeních. Připojeny jsou dvě rozsáhlé zajímavé kazuistiky. **U. Clement** se zabývá podrobněji hypersexualitou: je to závislost, kompulze, impulzivita nebo spíše porucha fantasmie a scénáře, jak se domnívá autor? **Berner, Kleber a Lohse** uvádějí pět kazuistik sexuálních delikventů s poruchami osobnosti, s nimiž pracovali mnoho hodin pomocí psychoanalyticky orientované terapie. **S. Beckerová** pracovala podobně s transsexuály a **H. Richter-Appelová** s osobami sexuálně traumatizovanými a zneužívanými. Poslední kapitola (**Belz-Merková** aj.) je věnována psychologickému ovlivňování pacientů infikovaných HIV. Je napsána věcně a strážlivě a zároveň citlivě a přináší cenné informace pro přístup k pacientům od diagnostikování, potvrzení nákazy, období bez symptomů a pak v různých fázích onemocnění. Příloha obsahuje curricula pro postgraduální vzdělávání v sexuologii.

Knížka s různorodým obsahem a různými názory a zkušenostmi autorů poskytuje čtenáři podle jeho zaměření možnost volby mezi věcnými pragmatickými postupy, které využívají zejména racionální výklad a nácvik, a postupy, které se snaží přivést terapeuty i pacienty k chápání poruch v psychoanalytické terminologii. Spolu s podobně zaměřenou knížkou „Sexuelle Störungen und ihre Behandlung“, redigovanou V. Siguschem (recenze v Č. a S. Psychiatrii 1998, s. 507–508), představuje českému čtenáři výstižně spektrum současné německé scény v oblasti sexuologie.

Prof. PhDr. Stanislav Kratochvíl, CSc.

King R. A., Apter, A. (Eds.): **Suicide in Children and Adolescents**
Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2003, 320 stran.

Knihla na téma suicidálního chování dětí a adolescentů představuje snahu odpovědět na otázky, které si autoři kladou: Jaká může být prevence takového chování? Můžeme jej předvídat? Jsou zjištělné znaky suicidálního rizika a vulnerability? Jakou úlohu hraje rodina, pohlaví, kultura? Jak můžeme léčit ty, kteří se o suicidium pokusí?

Knihla je rozčleněna do 13 kapitol, které pokrývají zejména oblast epidemiologie, predisponujících genetických, neurobiologických, kulturních a psychodynamických aspektů, klinické praxe a výzkumu. Robert A. King (Yale University) a Alan Apter (Tel-Aviv University) editovali příspěvky významných osobností z dětské a adolescentní suicidologie, jen namátkou můžeme jmenovat autory jako je Madelyn S. Gould, David A. Brent, Cynthia R. Pfeffer, Israel Orbach. Jde o rozsáhlou publikaci, která se snaží shromáždit současné vědecké poznatky týkající se suicidality dětí a adolescentů a aplikovat je v oblasti klinické praxe a prevence.

Knihla začíná tématy, věnovanými epidemiologii a obecným problémům, například posuzování rozsahu adolescentní sebe-destruktivity.

Biologické okolnosti suicidality jsou zohledněny zejména v páté kapitole (Alan Apter), která dokládá přehled prací věnovaných postsuicidálním nálezům změněného centrálního metabolismu serotoninu s propojením na genové kandidáty, jež se podílejí na serotoninové produkci, jeho transportu a metabolismu.

Další kapitoly jsou věnovány psychodynamickým a kulturním faktorům. V šesté kapitole R. A. King rozebírá různé psychodynamické konfigurace, které se vztahují k suicidálnímu chování. Zdůrazňuje únik z neúnosných afektů (vzteky, izolace, sebeznehodnocení), zmiňuje úlohu ztráty a interpersonální vulnerability, úlohu perfekcionismu a patologický narcismus. Věnuje se i významu, k jakým reakcím na ztrátu disponuje typ připoutání (attachment). Velmi zajímavá je kapitola Alana L. Bermana (American Association of Suicidology) s názvem „An idiographic approach to understanding suicide in the young“. Autor zdůrazňuje potřebu případových studií, porozumění významu suicidálního chování, longitudinální přístup. Uvádí, že intenzivní případové studie přináší data pro indukční uvažování a také, že humanizují naši epidemio-

logickou a psychiatrickou statistiku. Kapitulu končí mírně překvapivě citátem J. Stalina: „Když zemře jeden člověk, je to tragédie. Když zemřou tisíce, je to statistika“.

Kapitoly pokračují tématy posuzování suicidálního chování dětí a adolescentů, prevence a terapie nekontrolovaného sebepoškozování v adolescenci. Poslední kapitola Cornelia L. Gallo a Cynthie R. Pfeffer se týká dětí, které zažily suicidium blízké osoby. Reakce na takovou událost zahrnuje zvýšené riziko pro depresi a posttraumatickou stresovou poruchu. Autorky kapitoly přinášejí doporučení, jak by se měli členové rodiny v takové situaci chovat, jak s dítětem mluvit, zda ho vzít na pohřeb apod.

Müller Ch.: **Abschied vom Irrenhaus**

(Rozloučení s blázincem)

Bern, Göttingen, Toronto, Seattle: Verlag Hans Huber, 2005, 185 stran, Euro 22,95, ISBN 3-456-84144-2.

Recenzovaná knížka se věnuje historii psychiatrie a sestává ze 17 esejí, které na sebe jen velmi volně navazují, přičemž návaznost je dána především jejich časovým řazením – tedy dobou, o níž pojednávají.

Autorem publikace je švýcarský psychiatr – emeritní profesor psychiatrie na univerzitě v Lausanne a dřívější ředitel tamější psychiatrické univerzitní kliniky. V odborném světě je znám rozvojem komunální psychiatrie ve Švýcarsku a jistě i proto se jeho kniha nazývá „Rozloučení s blázincem“. Prof. Ch. Müller (nar. 1921) je také považován za zakladatele švýcarské gerontopsychiatrie a za příznivce psychoterapie.

Pokud si recenzent dobře vzpomíná, přednášel prof. Ch. Müller někdy koncem 80. let minulého století na Lindavských psychoterapeutických týdnech (Lindauer Psychotherapiewochen) o léčbě nemocných tehdy diagnostikovaných jako endogenní deprese. Léčba spočívala ve třech návazných a překrývajících se krocích. Začínalo se intenzivní farmakoterapií (ovlivňování předpokládaných biologických základů nemoci a symptomů působících utrpení). Následovala pak terapie prací, jejímž hlavním cílem bylo aktivizovat pacienty a dodat jim ztracenou sebedůvěru. Třetí krok pak spočíval v psychoterapii, kdy nemocní měli porozumět dřívějším symptomům, svému místu v životě a individuálním možnostem. Celá léčba se odehrávala v kontextu sociální (tedy i komunální) psychiatrie. Tolik k přiblížení jeho odborného přístupu. Autor knihy považuje psychiatrii „na lůžku“ ve velkých léčebných zařízeních za překonanou a místy ještě přežívající jako historický relikt. Podle jeho pohledu se má nutná lůžková péče uskutečňovat ve specializovaných odděleních např. běžných nemocnic, i proto, že zabráníme izolaci i chronifikaci některých nemocných.

Prof. Ch. Müller je považován za významného znalce dějin psychiatrie, jimž se věnuje od svého emeritování. Dosud uveřejnil na toto téma sedm knížek.

Jak již jsem uvedl, práce sestává z řady esejí, jež jsou velmi čtivé a lze si z nich vytvořit představu o vývoji psychiatrie v Evropě. Kupříkladu je pojednáno o léčbě pomocí „otáčecích strojů“, jež byla moderní počátkem 19. století, o koridorech a léčbě „klidem na lůžku“. Čtenáře zcela jistě zaujme část věnovaná prvnímu Mezinárodnímu psychiatrickému a neurologickému kongresu, jenž se konal r. 1907 v Amsterdamu, pozornost vyvolá i udrží esej o vztahu mezi Eugenem Bleulerem a Hermanem Rorschachem, o vývoji názorů na schizofrenní onemocnění a ve výčtu by bylo možné pokračovat.

Věnujeme-li se historii jakéhokoliv oboru lidské činnosti, tak nalézáme řadu zajímavostí i poučení. Kniha prof. Ch. Müllera není výjimkou. Kupříkladu se dovíme,

Uvedená publikace je zajímavá zejména pro psychiatry a psychology, kteří se suicidálním chováním dětí a adolescentů zabývají. Je užitečná pro aplikaci předkládaných poznatků v diagnostickém i terapeutickém procesu, stejně jako v oblasti prevence. Kniha má přitažlivou podobu ve způsobu, jakým je napsaná, přináší kreativní, tolerantní pohled, integrující biologické, psychologické a kulturní aspekty, které determinují psychické procesy a behaviorální projevy suicidálních dětí a adolescentů.

Publikace podpořena grantem IGA NR/7955-3.

Doc. PhDr. Jana Kocourková

že již v r. 1867 francouzský neuropsychiatr Ludger Lunier navrhoval „diagnostický klíč“ pro evropské lékaře a tento klíč lze vidět i jako první pokus o „mezinárodní klasifikaci duševních a behaviorálních poruch.“ Nebo na prvním Mezinárodním psychiatrickém a neurologickém kongresu v r. 1907 v Amsterdamu představil pražský neuropsychiatr Arnold Pick senilní mozkovou atrofii, jež je po něm pojmenována, Carl Gustav Jung zde referoval o psychoanalýze, avšak jeho vystoupení bylo předčasně ukončeno, neboť překročil časový limit. Také zde prý byl prvně použit výraz sociální psychiatrie. Kongresu údajně dominoval francouzský filozof, psycholog a lékař Pierre-Marie Janet, který přednášel na téma hysterie, již vysvětloval pomocí pojmů disociace a trauma. Zastával mj. názor, že hysterie má organický podklad.

Publikace obsahuje i celou řadu údajů z novější doby. Kupříkladu bylo zjištěno, že 23,6 % švýcarských psychiatrů má v blízkém příbuzenstvu nejméně jednoho schizofrenika – i sám Eugen Bleuler, autor pojmu schizofrenie (ale i ambivalence), pečoval řadu let o schizofrenní sestru. Zajímají je i srovnání švýcarských a konžských suicidantů. Ve Švýcarsku je suicidium dáváno do souvislosti s depresí, naopak konžané si berou život ze zoufalství vyvolaném ostudou.

Historie psychiatrie, čehož dokladem je i recenzovaná práce, poukazuje na to, že v každé době jsou léčebné postupy zdůvodňovány vědecky, přičemž pojem vědeckosti se mění. Prolínají se v něm nejčastěji metody a polohy přírodovědné, psychologické a sociální. S různou intenzitou se filozofuje a moralizuje. Toto konstatování by nemělo vést k relativizování diagnostických a léčebných postupů nebo vědecké práce, nýbrž k připomenutí vícedimenziality psychických jevů, chování člověka ve zdraví i v nemoci. Dále pak, že toto vše ovlivňuje „duch doby“, nazývaný někdy i společenským vědomím. Proto upozorňuji na novou determinantu psychiatrické praxe i vědeckého zkoumání, a tou je vším prostupující, mimořádně silná komercializace. Projevuje se nejen v aplikovaném, ale i v základním výzkumu. S tímto fenoménem se v historii psychiatrie (ale i člověka) v takové kvalitě nesetkáváme a zdá se, že patří k duchu naší doby par excellence. Uvidíme, jak komercializace tento lékařský obor (ale i nás samotné) nakonec ovlivní, či dokonce ovládne a promění.

Knihu esejí prof. Ch. Müllera lze doporučit všem německy čtoucím zájemcům o historii psychiatrie a vůbec medicíny. Vede k zamyšlení nad současnou psychiatrií i nad námi samotnými.

Prof. PhDr. Jan Vymětal